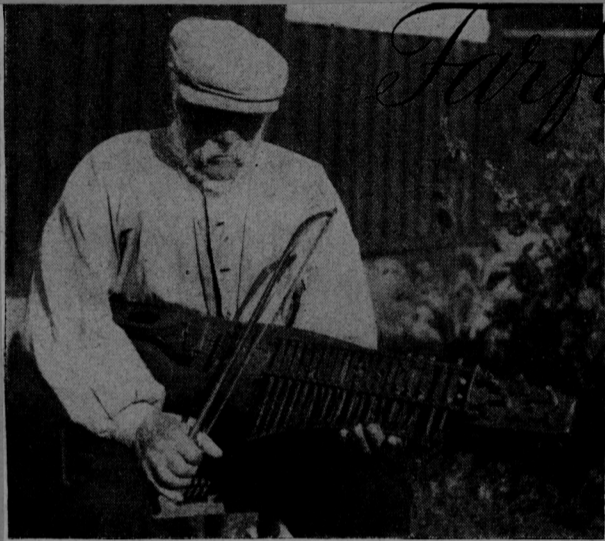

Lyckoslantén Upplaga A.

N:r 4

— Envar sin egen lyckas smed —

1950

Farfar spelar och berättar

Av Aron Halienberg

harpan under armen. "Ge mej bra betalt, så ska jag hjälpa er", sade spelmannen. "All right", sade engelsmännen. Kalle tog plats i båten med sin harpa och började spela. "Nu gäller det att ni har starka grejor, för nu kommer det att fresta på dom", sa Kalle. Och han fick rätt. Det kom väldigt mycket lax i noten, och engelsmännen blev både glada och bestörta. De förstod

ju, att de hade en trollkunnig karl i båten. Men Kalle fick bra betalt för besväret.

Byss-Kalle tyckte inte om, när någon ville tävla med honom. Han ville helst spela ensam. En gång hade man vid ett bröllop i Älvkarleby kyrka tingat en fiolspelman vid namn Lärk-Jonas, som skulle spela brudmarschen tillsammans med Kalle. Denne tyckte, som sagt, inte om sådana påhitt och ville hämnas. När spelmännen ställde upp för att spela in brudparet i kyrkan, flög plötsligt alla knapparna i Lärk-Jonas' byxor. Den staccars spelmannen måste nu släppa sin fiol och springa bakom kyrkväggen.

Farfar tycker om att spela alla dessa gamla låtar. När han kommer i farten med sin nyckelharpa, lyser hans ögon av fröjd, och hans skägg guppar i takt med tonerna. Ibland försöker jag också spela på harpan, men jag får inte fram några vackra toner alls. Farfar påstår, att jag inte kan hålla i stråken riktigt. Det kommer att gå bättre, när jag blir van, påstår han. Jag skulle gärna vilja bli en riktig storspelman, en så'n där som Byss-Kalle, som kunde spela ihop lax åt folk och trolle knapparna ur byxorna för dem han inte tyckte om. Men det är mycket att lära, innan man hinner så långt, påstår farfar, och han vet det, ty han är både gammal och vis.

IBLAND TAR FARFAR fram sin nyckelharpa och slår sig ner i solen vid stugväggen och spelar den ena låten efter den andra. Nyckelharpan är ett mycket gammalt instrument; den som farfar har är åtminstone åttio år. Den gjordes av en gubbe, som kallades Spel-Olle. Han kunde både trolle och spela, säger farfar. Harpan är brun och försedd med många tangenter, som kallas för "knavrar". De klappar så roligt, när han spelar hastiga vändningar.

Farfar kan en hel massa polskor efter en gubbe, som hette Byss-Kalle. Han levde i norra Uppland, där han dog för 100 år sedan. Han var också trollkunnig och mycket fruktad av de andra spelmännen i socknen. Farfar kan så många historier om Byss-Kalle och hans låtar. En polska kallas "Storsvarten". Den gjorde Byss-Kalle en gång, när en häst — kallad Svarten — inte orkade dra ett tungt lass uppför Brobacken i Älvkarleby. Byss-Kalle gick framför hästen och spelade en polska, och då dröjde det inte länge förrän hästen var oppe med lasset.

Spelmannen kunde också tämja laxarna i forsen med sin musik. Det var en gång några fiskare från England på besök i Älvkarleby. De lade sina nät på alla möjliga ställen i forsen men fick inte ett liv. Då kom Kalle ner till stranden med